

DIT TIS v Jaršah

V zadnjih dneh preteklega leta se je vršil v naši tovarni ustanovni občni zbor »Društva inženirjev in tehnikov tekstilne industrije Slovenije«. S tem smo tudi mi tekstilci dobili neko pravno enoto, svoje društvo. Naše društvo bo štelu vključno s tovariši tekstilci iz Kamnika, Mengša in Domžal 30 članov. To je že kar lepo število za našo podružnico. Glavni odbor društva ima svoj sedež v Mariboru, ker je tam tako rekoč center tekstilne industrije.

Na ustanovni občni zbor društva je prišel tudi član upravnega odbora tovariš Ovin Milan iz Kranja. V uvodnih besedah je pozdravil vse navzoče ter pojasnil pomen in namen tega društva. Namen društva ni samo ta, da združuje tekstilce, temveč tudi ta, da jih tehnično in gospodarsko usposablja. Društvo mora prirediti razna gospodarska in tehnična predavanja, s pomočjo katerih se bodo člani seznanili z novostmi v gospodarstvu in sodobni tehniki. Društvo bo prirejalo razne ekskurzije in s tem seznanjalo svoje člane z drugimi panogami naše industrije. Če pa bodo na razpolago sredstva, bo prirejalo ekskurzije v inozemstvo in obiske raznih velesejmov.

Društvo mora stopiti v stike z vsemi gospodarskimi organizacijami na tem področju, prav tako pa tudi s političnimi, ter jim biti vedno na razpolago pri reševanju tehničnih in gospodarskih problemov. Člani društva se bodo večkrat sestajali, izmenjavali življenjske izkušnje in debatirali o problemih, ki nastajajo v posameznih podjetjih.

Za prvo nalogo si je naše društvo zadalo študij nemškega jezika. V januarju se bo ta tečaj že pričel. Z znanjem nemškega jezika se bodo člani lahko tudi sami direktno seznanjali z novostmi tehnike iz tujih literatur, katerih je pri nas vedno dovolj. Zato bo znanje nemškega jezika veliko pripomoglo k našemu tehničnemu usposabljanju.

Druga naloga našega društva je, da pomnožimo krog dopisovalcev v naš interni list »Konoplan«, da sami prispevamo strokovne članke, lahko pa tudi leposlovnje, razne probleme itd.

Upamo, da se bo naše društvo res kmalu razživelo in začelo z delom ter da se bodo kmalu pokazali uspehi našega skupnega dela.

M-ra

Neenakomernosti v traku in v preji

Za dobro kvaliteto naših izdelkov ni odgovorna samo tkalnica. Iz slabe in neenakomerne preje tkalka ne more stkati kvalitetne tkanine, četudi še tako pazi pri svojem delu. Zato moramo v predilnici posvetiti vso pozornost enakomernosti preje že v prvih fazah dela.

1. Mešanica. — Za prejo iz kratkega vlakna vedno napravimo najprej mešanico iz več različnih vrst surovin, ki se vlagajo v mešanico v določenem razmerju v enakomernih plasteh. Za nadaljnjo predelavo pa moramo jemati namešane surovine po celi višini naenkrat (ne samo z vrha ali iz sredine), ker sicer ne bomo dosegli enakomerne razporejenosti vseh vrst surovin v traku na kardah in s tem tudi enakomernosti debeline traku, kajti vlakna različnih materialov so različno debela. V tem primeru bi se nam zgodilo, da bo preja na izgled mestoma debelejša ali tanjša in tudi vitje bo neenakomerna. Več zavojev bo na tanjših in manj na debelejših mestih, kar pa vpliva na enakomerno trdnost preje. Po navedenem lahko sklepamo, kako nujno je, da z mešanico pravilno postopamo.

2. Karde. — V loncih iz kard mora biti določena dolžina traku (1000 yardov — 914 m), katero nam signalizira zvonec, ki je v zvezi z odvajalnimi valji. To pa zato, ker se material v loncih stehta in razmerje med dolžino in težo je številka traku. V nastavku, ki ga sestavimo iz različno težkih loncev, je vedno enaka dolžina in teža (za isto številko). Te trake na prvi raztezalki združimo v enega in s tem smo dobili odgovarjajočo številko. V primeru, da bi bila teža ali dolžina traku v nastavku manjša ali večja kot je predpisano, se nam bo številka izpremenila. To se pa nikakor ne sme zgoditi. Kardist mora

vedno paziti, da pravočasno odvzame poln lonec, če se mu pa iz kakršnega razloga prekine odvajanje traku, mora izključiti pogon števca in ga vključiti ponovno, kadar trak steče v lonec. Ravno tako ne sme dopustiti, da bi mu tekkel v lonec trak, ki ni sestavljen iz treh trakov, kakor mora biti, temveč iz enega ali dveh. V takšnem primeru mora ustaviti števec za tisti čas, ko vpeljuje tretji trak, enojnega ali dvojnega pa iz lonca odstraniti. Tudi utež na tehtnici, ki regulira količino dovajane surovine v kardo, ne sme premikati med polnjenjem enega lonca, toda šele proti koncu tako, da debelejši ali tanjši trak steče v naslednji lonec, ker bi v nasprotnem primeru nastale neenakomernosti v preji. Vsak kardist naj se zaveda, da enakomernost preje v veliki meri zavisi od njega.

3. Raztezalke. — Na vsakem stroju je predpisano dvojenje, to se pravi, da mora v vsako glavo stroja steči določeno število trakov, ker le v tem primeru bo številka traku, ki izhaja iz vsake glave, pravilna. Kakor hitro se en trak odtrga, se številka zviša, oziroma trak, ki izteka, je tanjši in ne ustreza. Če delavka odtrganega traku ne opazi takoj in ne priveže, mora tanjši trak odstraniti iz lonca, da ne bo šel na naslednji stroj, ki bi napako povečal za toliko, za kolikor bi ta trak raztegnil. Torej vidimo, da se napaka na vsaki naslednji raztezalki stopnjuje (po dolžini preje) in dosežemo z dvojenjem ravno nasprotno, kar želimo in moramo, to je večjo enakomernost traku.

Pri privezovanju trakov se lahko dogaja nasprotno. Ko zvežemo dva trakova med seboj, moramo pač nekoliko preložiti enega preko drugega. S tem smo ta dva trakova dvojlili in dobili v predilnem postopku dvojenje, katero ni predvideno, pač pa skoraj neiz-

bežno. Na stroju, ki ima petkratni razteg, se bo 10 cm dolgo preloženo mesto podaljšalo na 50 cm. Seveda se ta nepravilnost v preji z večkratnim dvojenjem znatno popravi, toda popolnoma je ne moremo nikdar odstraniti. Zato delavka na raztezalki ne sme nikdar prelagati trakove pri privezovanju več, kakor je potrebno, da se trakova ne razvežeta.

4. Česalni stroj. — Na česalnem stroju se včasih dogaja, da tečejo prazne čeljusti iz kakršnegakoli razloga. To se ne sme dogajati, ker s tem nastajajo tanjša mesta v traku, ki ga stroj odvaja. Prav tako ne sme pomočnik vpeljati v lonec trak, ki se je

pretrgal in tekel pod stroj skupaj z onim, kateri izteka iz stroja. Na ta način je nastalo dvojenje, katerega ni mogoče kontrolirati in je v škodo enakomernosti preje.

Na predpredilnem stroju in na izpredilnih strojih se te napake ne morejo dogajati, razen pri privezovanju, pač pa se bodo pojavile vse napake na preji, ki jih je napravila predpredilnica z nevestnim delom. Gotovo blago z neenakomerno prejo nam ne ugaja in tega se moramo zavedati tudi takrat, kadar jo predemo.

Jarše, dne 12. novembra 1953.

(N.

22. december — dan JLA

22. december — dan JLA — tako beremo v kalendarju, tako prične radio svoj program ta dan. Toda ta opomba je za nas vse važen dogodek, ki se je izvršil pred 12 leti. Vse mobilne edinice naše armade praznujejo ta dan kot svoj praznik — a praznik je tudi za mladince, ki so po zakonu vezani, hoditi k vajam predvojaške vzgoje.

Teh mladincev je v naši državi milijon in več in vsi ti bodo nekoč stopili v vrste oborožene sile naše države, da branijo pridobitev, katero je izvojevala armada, ki se je formirala pod tem imenom prav pred 12 leti, 22. decembra 1941.

Mladinci iz vrst predvojaške vzgoje centra Količevo, kamor spadajo tudi naši fantje, so proslavili ta dan z uspeho akademijo, na sam dan JLA — 22. decembra, v kulturnem domu v Radomljah. Izvedli so dve enodejanki, bilo je tudi nekaj recitacij. Referat

o slavnosti obletnice pa je imel rez. kapetan tovariš Deržič Ivan. Na koncu je nastopil še moški pevski zbor »Partizana«, Jarše, ki je s svojim programom izpopolnil res uspelo akademijo.

Pred koncem so prejeli najboljši mladinci za svoje znanje pri predvojaški vzgoji medalje, knjižne nagrade in pismene pohvale.

Vsi udeleženci so bili po proslavi povabljeni na prigrizek, katerega je pripravil center iz denarnih sredstev, darovanih v ta namen od kolektiva »Induplati« in »Količevo«.

Mladincem in nastavnikom centra Količevo čestitamost k uspehu, posebno še za prejem prehodne zastavice okraja Ljubljana-okolica v trajno last, ter jim želimo še nadaljnjih uspehov.

Ppor. rez. V. B.

Vodovod na vasi

Letošnja zima nam še prav posebno narekuje, da se pogovorimo o prevadnji življenjski potrebi — o vodi. Voda je neobhodno potrebna, kjer žive ljudje, živali in rastline. Vodo dobimo iz padavin v obliki dežja, snega ali toče. Rastlinam koristi v določenih primerih tudi megla, dočim slana ni nikjer koristna.

Voda se zbira v nadzemnih in podzemnih kotanjah ter priteče v potočkih, potokih in rekah v morja, ki zavzemajo dve tretjini zemeljske površine. Za nas je najvažnejša pitna voda, katero na deželi dobivamo iz vodnjakov, kapnic in potokov. Le redkokje so bili vaščani tako napredni, da so si zgradili vodovod.

Poglejmo 30 let nazaj na področja, kjer prebivamo, to je od Kamnika do Ljubljane. Geološki sestav te pokrajine nam pravi, da je bila ta ravnica, obdana in posejana z nizkim gričevjem, pred tisočletji jezero. Struktura zemlje se stalno spreminja in talna voda neprenehoma upada. Tako so imeli prebivalci vasi Nožice, Homec, Preserje in Radomlje, Jarše itd. pred 30 leti vodo v vodnjakih že pri globini 3—5 m, dandanes pa je povprečna globina vodnjakov 10—20 m. Talna voda je torej v obdobju 30 let upadla od 3 na 10 m. Levi breg Mlinščice takega upada ne beleži. Vzrok temu je, da se večje količine vode, zbrane v podzemnih kotanjah pod Homškim hribom, zbero in odteka v močnejših vodnih žilah na predele levega brega Mlinščice in Bistrice.

Ze pred 30 leti so nam kandidati obljubljali vodovod, ki naj bi bil speljan iz Kamniške Bistrice do Domžal. Do uresničitve ni prišlo, ostal je le spomin na obljube. Vodovod pa je potreben iz gospodarskih in zdravstvenih razlogov. Prav zadnja leta smo imeli več obolenj tifusa zaradi vode, ki je okužena s temi bacili. V Bistrico in njene odvodne industrijske kanale se stekajo odpadne vode tovarn in kljub temu, da se uporabljajo te vode v pretežni meri za napajanje živine, je mnogo prebivalcev, ki se poslužujejo te vode tudi v pitne namene. Tudi nespametna razmestitev gnojšč in vodnjakov ne ustreza sodobnim zahtevam.

Predlog za zgraditev vodovoda v vasi Preserje je bil iznesen leta 1952 na sestanku OF. Izvoljen je bil

iniciativni odbor, ki je pričel takoj z delom. Po pročitvi terena po strokovnjakih in iz njihovih elaboratov se je zanimanje za zgraditev vodovoda povečalo in iz iniciativnega odbora se je formiral pripravljalni odbor za zgraditev vodovoda v vaseh Smarca, Nožice, Homec, Preserje in Radomlje. Pričeli so se zbirati prostovoljni prispevki od hišnih gospodarjev, prosilo se je za denarno pomoč tu in tam, vendar je bilo prav malo uspeha. Le prav počasi so se tudi denarna sredstva večala in s tem je bila dana prva možnost, da se aktivno prične z delom. Strokovnjaki so preiskali vodo na uporabnost in ugotovili količino, ki jo je mogoče dobiti pod Homškim hribom. Pred pričetkom del je bilo aktivnih interesentov malo, a tudi ti so se številčno večali na podoben način kakor pred leti, ko se je v te kraje napeljal električni vod DES. S potrditvijo vodovodnih pravil in z vpisom v register vodnih skupnosti je iniciativa postala realna in tako je nastala »vodna skupnost Radomlje«.

Proračun za zgraditev vodovoda v znesku 54 milijonov dinarjev je dal marsikaj misliti. Treba je bilo zainteresirati sosedne tovarne, da bi le-te finančno podprle pričetno gradnjo. Pretežni del podjetij je bil pripravljen na pomoč, razen tovarne zdravil LEK, ki je odklonila pomoč zaradi finančnih težkoč, v katerih je podjetje. Na priključek vodovoda so bila zainteresirana vsa podjetja kakor tudi direkcija JDŽ v Ljubljani, ki je privolila v pomoč, ker je zainteresirana za priključek vode za železniško postajo Jarše.

Denarne pomoči pa razen od Induplati nismo do konca leta 1953 prejeli niti od podjetij niti od oblasti. Uprava in delavski svet Induplati pa sta podprla pričetek del z denarno pomočjo v znesku dveh milijonov dinarjev. Kolektiv Induplati pri tem ni videl samo svojih potreb, temveč se je oziral na nujnost okolice po dobri pitni vodi, katere sedaj v nekaterih letnih časih sploh ni. S to denarno pomočjo je bilo mogoče izvršiti že precejšnja dela, tako je med drugim gotov vodnjak in dva železobetonska rezervoarja. Nabavilo pa se je že tudi nekaj armature.

V tem času je gradbenemu odboru priskočila na pomoč še Lesna industrija Radomlje.

Čitatelje bodo zanimali naslednji podatki:

Na teritoriju, za katerega je predvidena napeljava vodovoda, je prebivalo, oziroma še prebiva in živi naslednje število ljudi in živine:

Leta	Prebivalcev	Živine	
		velike	drobnice
1890	1111	—	—
1900	1162	—	—
1931	1602	—	—
1948	2148	—	—
1952	2154	512	848

Povprečni porast prebivalcev med leti 1900—1951 znaša 1,04 %, med leti 1900—1940 pa 1,44 %. Kapaciteto vodovoda računamo za 40 let naprej in takrat bo potrebno oskrbovati z vodo 3332 prebivalcev, 715 konj in goveje živine ter 1315 glav drobnice. Pri maks-

malni potrošnji vode porabi en prebivalec dnevno 120 l, goveja živina ali konj 50 l in ena drobnica 20 l. Povpreček porabe vode na dan je torej 476.840 litrov + 10 % razteznosti po cevovodu, skupno torej 524.524 litrov vode.

Karakteristika črpalke za tak vodovod je tale:

Tlačna višina 42 m.

Črpalna množina 300 litrov na minuto.

Jakost motorja 5,6 KS ali 4,12 Kw.

Rezervoarja sta dva železobetonska po 60 m³.

Poleg potrebe vodovoda za uživanje dobre vode je predvidena tudi postavitev hidrantov za gašenje v primeru požara.

Za letošnje leto je predvidena dogotovitev črpalnice v Nožicah, rezervoarjev na Homškem hribu, položitev cevovoda na južnem delu planinskega odseka ter stavitev izgotovljenega dela v obratovanje.

Korbar

Fluorescenčna razsvetljava

Številka »Konoplana« je obljubila, da bo naša pripravljavnica do januarja 1954 razsvetljena s fluorescenčno lučjo.

Naši bralci iz pripravljavnice in drugih oddelkov pa lahko potrdijo, da jim te svetilke svetijo že od oktobra lani v vsej pripravljavnici.

Gotovo so se tej novi razsvetljavi že privadili, zato upam, da so z njo zadovoljni, saj jim dostikrat sveti celo podnevi, ko navadnih žarnic ne bi prižgali.

Zelo bi me veselilo, če bi se kdo oglasil v »Konoplanu« in opisal prednosti ali pa morebitne nedostatke te nove luči.

Omenim naj še nekaj posebnosti teh cevi. Fluorescenčna cev se bistveno razlikuje od navadne žarnice. V navadni žarnici žari nitka, v fluorescenčni pa pare živega srebra pod nizkim pritiskom. Nitki pa ima dve, ki služita samo za vžig cevi in sta priklopljeni samo nekaj sekund, dokler cev ne zasveti.

Priključek fluorescenčne cevi pa ni tako enostaven. Vsaka cev rabi svoj starter ali zaganjač, ki priklopi in po vžigu zopet odklopi zgoraj omenjeni nitki. Nadaljnji del, brez katerega fluorescenčna cev ne more obratovati, pa je tako imenovana dušilka, ki zniža napetost od 220 V na kakih 110 V.

Končno pa rabi vsaka cev ali pa več cevi skupaj svojo armaturo ali svetlobno telo, ki ščiti cev pred zunanjimi vplivi, pravilno razdeljuje in usmerja svetlobo in preprečuje blesk.

Mnenje, da fluorescenčne cevi lahko montiramo na strop kar gole, je napačno. Tudi fluorescenčne cevi bleščijo, čeprav v manjši meri.

Dobre armature so pa še posebno važne za našo tovarno, kjer je polno prahu. Primernih armatur v Jugoslaviji ni, zato se trudimo, da napravimo primerne svetilke doma, kajti uvožene imajo astronomске cene.

Z dosedanjimi poizkusi smo zelo zadovoljni in upamo, da bomo letos s temi armaturami lahko opre-

mili drugo nadstropje predilnice in še nekaj drugih oddelkov.

Bralce bo gotovo zanimala gospodarska stran fluorescenčne razsvetljave. Prospekti trdijo, ki te cevi izdelujejo, trdijo, da daje ena štiridesetvatna cev toliko svetlobe kot običajna 150 W žarnica. Upoštevati moramo še, da tudi dušilka porabi zase ca. 10 W, torej dobimo pri isti porabi energije približno trikrat več svetlobe.

Drugo vprašanje je trajnost cevi. Ta v največji meri zavisi od časa gorenja po vsakem vžigu. Čim dalj časa gori svetilka po vsakem vžigu, tem daljša je njena življenjska doba. Literatura navaja za trajnost cevi sledeče podatke:

2000 ur, če gori cev po vsakem vžigu povprečno 5 ure,

4000 ur, če gori cev po vžigu 6 ur,

6000 ur, če gori cev po vsakem vžigu povprečno 12 ur.

Ti podatki so izredno važni, povedo nam sledeče:

1. Fluorescenčno razsvetljavo bomo uporabljali predvsem v prostorih, ki imajo biti razsvetljeni ponoči in podnevi.

2. Ne igraj se s stikalom fluorescenčne razsvetljave, ker s tem občutno krajšaš življenjsko dobo cevi.

Za zaključek naj omenim še, da je za obratovanje fluorescenčne cevi zelo važna tudi temperatura. Cevi pri temperaturah, ki so nižje od +4° C ne vžigajo več zanesljivo, zato uporabljajo za zunanjo razsvetljavo posebne cevi.

Dovolite, da vam zaupam še to, da izdelujejo cevi v različnih barvnih tonih, n. pr. »topli ton«, »bela svetloba«, »dnevna svetloba« itd.

Naše cevi izžarevajo »dnevno svetlobo«, ki omogoča dobro razločevanje barv.

Slabé

Iz uprave

Ob koncu preteklega leta je nekaj delavcev in delavk iz našega podjetja polagalo pred okrajno izpitno komisijo za tekstilno stroko, ki ima svoj sedež v našem podjetju, strokovni izpit za priznanje naziva kvalificiranega delavca.

Pravilnik o polaganju izpita za kvalificiranega in visokokvalificiranega delavca, ki je bil objavljen v Uradnem listu LRS št. 37 dne 26. decembra 1952, je dal mnogim našim delavcem in delavkam, ki delajo že dalj časa na delovnem mestu kvalificiranega delavca (in teh ni malo), široko možnost, da si pridobe ta naziv. Marsikdo misli, saj je vseeno, kakšen naziv imam in zakaj bi si glavo belil, saj se mi plača s tem ne bo nič zboljšala. Tako naziranje in mišljenje je že v načelu zmotno. Clovek mora namreč vedno stremeti za

tem, da razširja svoje znanje, da se vedno in vedno pogloblja v proces svojega dela, da temeljito pozna in obvlada svoj stroj in da nenehno dviga svojo izobrazbo. V današnjem sistemu gospodarjenja, gospodarskih podjetij po delovnih kolektivih, t. j. po proizvajalcih samih, je samoizobrazba vsakega delavca še toliko bolj potrebna. Naša socialistična družba ne potrebuje samo fizično krepkih ljudi, temveč tudi umsko sposobnih, ki bodo znali preračunljivo in pa spretno voditi naša gospodarska podjetja po poti pravega gospodarjenja, da ne zaplavajo tja, kjer se izplačujejo samo 80 % plače ali pa, da jih privedejo celo v socialistični konkurs. Ne, tega si nihče od nas prav gotovo ne želi.

In če združimo, to dvoje v eno samo lastnost, je to tem bolje, ker smo potem oboroženi tako dobro, in to vsestransko, da lahko brez skrbi delamo posege v vsa dogajanja v podjetju. Vsak izmed nas mora imeti vedno pred očmi samo eno: prej ali slej bom poklican, da sam osebno sodelujem pri upravljanju podjetja. To ni namreč samo naša pravica, temveč je to tudi naša dolžnost, da vsaj enkrat osebno sodelujem pri upravljanju podjetja in s tem nosim delež odgovornosti za njegov uspeh ali neuspeh.

In prav ta namen so imeli ti naši izpiti. Uspešno opravljen strokovni izpit je merilo sposobnosti vsakega posameznika. Stopnja kvalifikacije pa ima tudi odločilen vpliv na odmero pokojnine, ko doseže delavec predpisano službeno in starostno dobo. Prav zaradi te okolnosti je uprava podjetja in izpitna komisija sama opozarjala vse naše delavce po pismenih obvestilih na oglasnih deskah v obratu, kakor na sindikalnih in obratnih sestankih.

Odziv na žalost ni bil zadovoljiv. Iz našega podjetja se je prijavilo k izpitom skupno 23 tovarišev in tovarišic. Iz drugih manjših tekstilnih podjetij v okraju se je prijavilo relativno večje število kandidatov.

Do sedaj so položili iz našega podjetja strokovni izpit sledeči tovariši in tovarišice:

1. Zargi Ignac, vodja čistilnega stroja, je napravil samo praktični del izpita, ker je bil po čl. 24 Pravilnika oproščen polaganja teoretičnega dela izpita. Uspeh izpita dober.

2. Bernot Franc, vodja munge, je prav tako polagal samo praktični del izpita, ker je bil po čl. 23 Pravilnika oproščen teoretičnega dela izpita. Uspeh izpita prav dober.

3. Anžin Francka, predelavka v mokri predilnici, je polagala praktični in teoretični del izpita. Uspeh izpita dober.

4. Burja Pavla, čistilka blaga, je polagala izpit za naziv kvalificirana tkalka. Polagala je samo praktični del izpita, ker je bila po čl. 23 Pravilnika oproščena polaganja teoretičnega dela izpita. Uspeh izpita zadosten.

5. Jerman Helena, predelavka v čistilnici blaga, je polagala samo praktični del izpita, ker je bila po čl. 24 Pravilnika oproščena polaganja teoretičnega dela izpita. Uspeh izpita dober.

6. Rasket Jože je polagal strokovni in teoretični del izpita za naziv kvalificiranega barvarja. Uspeh izpita dober.

7. Lužar Franc je prav tako polagal praktični in teoretični del izpita za naziv kvalificiranega barvarja. Uspeh izpita dober.

Iz tega sledi, da so vsi kandidati, ki so se prijavili k polaganju izpita in so bili od izpitne komisije pozvani k polaganju izpita le-tega uspešno položili in si s tem pridobili naziv kvalificiranega delavca. Izpitna komisija je predlagala Okrajnemu ljudskemu odboru Ljubljana-okolica, da izda vsem zgoraj navedenim spričevalo o nazivu kvalificiranega delavca.

Ostalih 16 prijaviteljev bo polagalo izpit še najbrž v tem mesecu. Kot tajnik izpitne komisije lahko trdim, da je potekal praktični del izpita mnogo bolje kot teoretični del. Precej preglavice jim je delala slovenščina, državna ureditev in računstvo. To je dokaz, da naša mladina še vse premalo čita, premalo zasleduje kulturna in politična dogajanja pri nas in zunaj itd. Pri vsem tem so pa kandidati le pokazali, da so se na izpit dobro pripravili in uspeh ni izostal.

Vsem, ki so izpit položili, uprava podjetja iskreno čestita in jih poziva, da svoje znanje s pridom uporabljajo na svojem delovnem mestu za procvit podjetja.

P. F.

Ali že veste...

da raziskuje našo zemeljsko oblo točasno na kopnem, v vodi in pod njo ter v zraku 1902 ekspedicij,

da se imenuje največji diamant na svetu Koch-i-noor in je shranjen v angleški kraljevski zakladnici (se še spominjate, kje so shranjeni »Regent« in »Côte de Bretagne«?),

da govorijo prebivalci Indije okoli 400 različnih med seboj nerazumljivih narečij in so zatorej primorani posluževati se v parlamentu angleškega jezika,

da je Atlantski ocean najnevarnejši zahodno od afriške Zlate obale (zahodno od rta Verde), kjer se od časa do časa dvignejo iz globine 3000 in več metrov visoke alge, katere napravijo morje na tisoče km² neplovno,

da so le nekaj deset km od najprometnejšega morskega prekopa, od Paname, šele prav pred kratkim odkrili 160 km dolg gorski greben, katerega doslej od blizu še ni videlo človeško oko in kamor še ni stopila noga civiliziranih ljudi,

da so z zmago Mount Everesta pričeli govoriti o vrhovih, ki so v masivu Himalaje in segajo preko deset tisoč metrov visoko ter so torej višji od »najvišje gore sveta«,

da so znanstveno odkrili na Grönlandiji in na Arktiki, torej na z večnim ledom in snegom pokritih krajih, neprecenljive zaloge nafte in premoga, katere bodo zalagale človekove potrebe po teh rudah nekaj desetletij,

da ima New York napeljan svoj plinovod iz Mehike in je dolg 2.500 km, kar je toliko kakor štiri in polkratna razdalja Ljubljana—Beograd,

da je po površini največje mesto sveta London, a po številu prebivalstva New York z 11 milijoni prebivalcev,

da je v se to zanimivo in do sedaj nisem vedel, a sedaj vem.

Iz uredništva

Ob odhodu tov. Batiča — urednika »Konoplana«, se je sestal nov uredniški odbor kakor sledi: Lipovšek Otmar, urednik; člani uredništva: Marinc Kamilo, dr. Jerovec Franc, Bergant Mira, Korbar Franc, Bergant Srečo, Slabe Ivan, Rainer Janez in Marolt Stane.

Ob ustanovitvi novega uredništva so se pretresala vsa vprašanja v zvezi z izdajanjem in izhajanjem našega lista. Večino že obstoječih načel smo ponovno sprejeli, nekaj novih smo pa vnesli v naš program za doseg boljšega uspeha. Najtežje stališče je imelo uredništvo doslej s terminom, katerega smo sedaj dokončno potrdili. List »Konoplan« bo izhajal v bodoče vsakega 15. v mesecu. Da bo to mogoče, moramo imeti ves material zbran do vsakega 8. v mesecu. Apeliramo zatorej na vse člane našega kolektiva, da se vključijo v vrste dopisnikov ter na ta način aktivno sodelujejo z uredništvom. Kakor doslej, bomo tudi v bodoče honorirali vsak članek s štirimi dinarji za vrstico. Vse dopise za »Veselo kroniko« pa plačamo dvojno, torej 8 din za vrstico. Honorar prejmete pet dni po izidu lista pri uredniku. Kakor vidite, vaš trud z dopisovanjem ne bo zastoj in prav zato tudi računamo na vaše sodelovanje.

Vsebinska čtiva bo odvisna od dopisov, katere bomo prejeli. Vsekakor pa bomo stremeli za tem, da bo postal »Konoplan« v še večji meri glasilo kolektiva Industriji ter bomo objavljali poleg splošnih in strokovnih tem tudi objave uprave podjetja, sindikalne podružnice, vseh organizacij, uprave kina ter splošne in strokovne knjižnice. Seveda tudi humorja ne bomo pozabili, zato se priporočamo za sodelovanje Špelce in Pepeta.

V kolikor bi posamezni dopisniki želeli ostati neimenovani naj to navedejo, vendar bomo objavili le one dopise, ki bodo podpisani lastnoročno s priimkom in imenom. Za diskretnost jamčimo.

Urednik

Objava sindikalne podružnice

Kot vsako leto bomo tudi letos volili nov Izvršni odbor podružnice, kakor tudi pododbore in grupne poverjenike.

Kaj je važno vedeti ob tej priliki?

Potrebno je, da sodelujemo vsi pri izbiri kandidatov, da bomo izbrali oziroma volili tiste člane, ki so voljni delati in žrtvovati tudi svoj prosti čas v prid skupnosti. Potrebno je tudi, da prenašajo in tolmačijo razne ukrepe in uredbe itd. itd. Seveda je pa potrebno, da se člani tudi sami zanimajo za posamezne ukrepe ter zahtevajo od izvoljenih odgovor na vprašanja. Torej vse, kar je v zvezi bodisi s pravicami ali dolžnostmi delavca je potrebno, da jih tolmači sindikat oziroma izvoljeni funkcionarji. Ne smemo pa vedno predlagati oziroma voliti enih in istih, ampak je potrebno, da se vključijo v sindikalno delo tudi mlajši, novi člani, ki so pripravljene delati.

To bi bilo na kratko povedano v zvezi s predlogi pri predstojećih volitvah.

Ker pa je važno, da vemo, kdaj bo občni zbor, Vam sporočam, da bo v našem podjetju dne 28. januarja t.l.

Podrobnejše vesti o izvedbi letošnjih volitev boste izvedeli na sestankih, ki se bodo še vršili in po objavah.

Deržič.

Knjižničarji poročajo

Strokovna knjižnica bo začela z rednim poslovanjem 16. januarja 1954. Knjige si bodo posamezniki lahko izposodili vsako soboto med 14. in 15. uro v pisarni pogonskega oddelka. Knjižnica ima 37 knjig iz elektrotehnike, 11 gospodarskih, 63 je strokovnih knjig za kovinarje, 38 je poljudnoznanstvenih, 8 slovarjev, 105 knjig iz splošne tehnike ter 89 knjig iz tekstilne stroke. Poleg tega ima knjižnica še razne strokovne mesečne vestnike.

Izbira zaenkrat ni velika, zato naprošamo čitatelje, da ne zadržijo knjig predolgo doma. Apeliramo na izposojevalce strokovnih knjig, da nanje najbolj pazijo, ker so strokovne knjige zelo drage in jih v večih primerih ni dobiti.

Korbar Franc

Tehnične zanimivosti po svetu

NOVE JEKLENE KONICE ZA TKALSKE ČOLNICKE

Ena največjih tovarn za proizvodnjo tkalskih strojev na svetu ameriška tvrdka »Draper Corp.« v Hopedale Mass. je uporabila pri svojih najnovejših svilarških tkalskih strojih čolnice, katerih konice so bile izdelane iz mrzlovlečenega »Jalcase« jekla. To posebno mrzlovlečeno jeklo izdeluje tvrdka »Jones & Laughlin« Steel Corp. iz Pittsburgha, 50. Pa. Ta vrsta jekla ima izredno trdnost in odpornost in tkalski stroji, ki so opremljeni s čolnicami s takimi konicami, lahko mirno teko z 216 obrati na minuto.

»POSIDONIA« — NOVO NADOMESTILO ZA JUTO

Močno pomanjkanje jute na svetu ne bo tako kmalu končano, kajti v osvobojeni Indiji imajo mnogo drugega dela kakor pošiljati v svet poceni in dovoljne količine jute. Zato mnogi znanstveniki na svetu mislijo na nadomestna vlakna. V Avstraliji je že dolgo poznano posebno vlakno pod imenom »Posidonia«. Tega vlakna je ob obali Avstralije dovolj, je pa zelo krhko in so ga uporabljali le za izolacije. V zadnjem času so avstralski kemiki iznašli način, kako ta vlakna ojačati in soobdelovati z 1 %-no raztopino mineralnih kislin, na primer žvepleno kislino. Pri tem je postalo vlakno tako mehko in voljno, da so lahko delali z njimi razne vozle, ne da bi se vlakno lomilo.

»Posidonia australis« raste v obalnih vodah južne Avstralije, na obali Spender in v zalivu Sv. Vincenta. Je stalna rastlina in ena korenina daje leta in leta

dobro letino. Po odvetenju letina odmre, kemično delovanje morja in mehanično dejstvo peska odpereta lesovino proč tako, da le vlakno ostane in le-tega vrže nato morje na obalo. Tega vlakna je na milijone ton ob obali. Akoravno je vlakno krajše od jute, mu je vseeno v mnogočem podobno. Poleg tega pa ima še to prednost, da sprejema kislino vsebujoče barve, da je zelo odporno proti gnitju in raznim kemičnim vplivom ter se zelo nerado vžge. Kot mikano prejmo so dosedaj uporabljali to vlakno za izdelavo preprog, vreč, za podloge linoleja ter kot polnilo za blazine. Nadalje tudi za izolacijo pri hladilnih napravah in za izolacijo parnih cevi.

SPECIALNO APRETRNO SREDSTVO TVRDKE »UNITED PIECE DYE WORKS«

»United Piece Dye Works« iz Lodi, New Jersey, izdeluje vrsto važnih apreturnih sredstev, najbolj znana so sledeča:

»Unidure«, katero podeli predeni umetni svili stalno odpornost proti mečkanju in preprečuje raztezanje oziroma skrčenje blaga.

»Unifast« povezuje lastnosti »Unidure« z garantirano pralnostjo in stalnostjo proti svetlobi.

»Durasec« je obstojno vodooodbijajoče sredstvo. S tem sredstvom impregnirane tkanine iz umetne svile ostanejo zrakopropustne, imajo mehak otip in prijem in odlično padajo, so torej odlično impregnirane za dežne plašče.

»Unisec« združuje lastnosti »Durasec«-a in odpornosti proti mečkanju od »Unidure«.

Lojze Batič

Kino

FILMI, KATERE BOMO GLEDALI V JARSAH V PRIHODNJEM MESECU

Kakor v mesecu januarju tako bomo imeli tudi v mesecu februarju »Teden kina«, ki bo od 1. do 17. februarja 1954.

Prišel se bo z ameriškim barvnim filmom »Skrivno življenje WM«.

To je delo pisatelja J. Thurberja ter je osnova temu zabavnemu filmu, ki velja v Ameriki za najboljšo humoristično povest.

Vsebina: Kot korektor neke založniške družbe je Mitty moral po službeni dolžnosti prebrati vse njene knjige. Iz tisočeri napetih zgodb je njegova domišljija zavila v stran. Mož je tik pred poroko, za kar mu ni zameriti. Vživel se je v vlogo junaka vseh romanov. Iztrezil ga je šele glas matere, ko je moral pred oltarjem reči »da«. Prav v skrajnem trenutku se zave resnice, da pa se nam ne bi zgodilo kaj podobnega, si raje ogledmo film.

Drugi film »Tedna kina« je angleški »Tajinstveni profesor«.

Glavno in naslovno vlogo igra malce čudaški profesor arheologije v Cambridgeu, ki je prišel s svojimi študenti v Nemčijo raziskovat arijsko kulturo in civilizacijo. V resnici pa rešuje iz taborišč znanstvenike in umetnike. Sreča se z mnogimi nadjudmi in se bori sam proti rjavemu fašizmu. Seveda tudi zmaga kot človek.

Tretji film je angleški »Na nebu ni cest«.

Zivahna komedija po starem motivu. Profesor starega tipa živi samo za svojo teorijo, za svet se pa ne meni in se seveda v življenju ne znajde. Na koncu ga le osreči prava ženska.

Cetrti in zadnji film »Tedna kina« bo ameriški pustolovski film »Aretacija«.

Ljubezni, melodram, napetosti in skrivnostnih pustolovščin se seveda ne manjka.

10. in 11. februarja bomo gledali film »Skrivnost jezera obsojencev« in kaj se je zgodilo okoli njega.

13. in 14. februarja bo na sporedu francoski kriminalni film »Pravna identiteta«. Film kaže človek-zver, ki se na kraju sam obsoi.

17. in 18. februarja bo na programu mehiškanski film »Borci«. Snov za ta film je vzeta iz borb v Mehiki in spada v vrsto nam že poznanih filmov »En dan življenja« in »Viva Zapata«.

20. in 21. februarja bomo predvajali italijanski film »Vrag vzemi slavo«. Film prikazuje človeka, ki je imel tri diplome, pa je bil brezposeln. Rad bi se zaljubil in postal čez noč slaven, pa ne gre. Na kraju se priduši z »vrag vzemi slavo«.

24. in 25. februarja bomo vrteli film »Trinajsto pismo«. Lastni mož je pisarila anonimna pisma svoji ženi. Ko ji je pisal svoje trinajsto ljubavno pismo, je le-to postalo usodno za oba.

27. in 28. februarja bomo videli zadnji film v februarju, in to italijansko komedijo »Kako sem odkril Ameriko«. Film je poln duhovitega humorja in nas vodi iz ene dogodivščine v drugo. Kdor ga bo videl, se bo dve uri od srca nasmejal.

Uprava kina

Nadaljevanje brez podpisov

MAŠČEVANJE TIHE VODE, KI GLOBOKO DERE

Tri dni si je Ivan Električni oblizoval usta in cedil sline, ko so ostali praznovali prihod Novega leta na Mali planini. Tri dni je mirno gledal, kako so si naši planinci gasili žejo z zvođenelim vinom. Toda napočil je četrti dan in takrat se je maščeval nad onemogli planinci. Ko je slednjemu zmanjkalo denarja in ko so potrošili pri sosedih zadnjo vodo, s katero so razredčili zlahkno tekočino, je Ivan skuhal svojim tovarišem tako slano juho, da so se jim vso pot domov sline cedile, morda še bolj kakor v prejšnjih dneh njemu.

Posebni dopisnik »Conoplayted Press« iz okolice nam sporoča, da so nekateri krogi v Jaršah, zlasti Evine hčere, odlično poučene o dogodkih na Mali Planini ob novoletnih praznikih. Dogodke opisujejo tako živo, da tega tudi magnetofon ne bi opravil bolje. Zanimivo je, da vedo največ oni, ki sploh ne obiskujejo planin.

VESELA KRONIKA

Srečno in veselo Novo leto vam želim, dragi bralci in drage bralke; bolj srečno, kakor je bilo preteklo za mazalce smučk s KuZLa mažo, srečnejše, kakor so jo imeli kolesarji na »vintgarski dirki«, več sreče, kakor so jo imeli planinci pri »vzponu na Golico«, več sreče onim, ki leta 1953 niso dobili za dopust šotorov »Partizana«, Jarše, vso srečo onim, ki niso tekmovali na STIPI 53 ter zato niso bili zadnji; obilo lepih dni na Planini onim, ki niso pomagali graditi kočice našega kolektiva, več sreče v bodoče premaganim ping-pong favoritom, in vsem skupaj več resnične zabave, kakor je bila silvestrska 53 v »kino dvorani«.

Kratko — obilo sreče in še več uspehov v letu 1954 vam želi
Špelca

RAZOČARANI OD DEDKA MRAZA

Vsi v pripravljalnici so pričakovali, da jim bo dedek Mraz popravil vrata pri dvigalu. Ob novem letu so se pa vsi prepričali, da jih je razočaral. In tako je fizkultura na dnevnem redu. Upajo, da jih ne bodo pustili v čakanju do druge obdaritve dedka Mraza.

MED SEBOJ

»Ali imaš kaj denarja?«

»Kje ga pa naj dobim, in to še po Novem letu!«

»Sem te mislil priporočiti, da bi dobil naš koledarček z listnico. Sedaj ga pa tako ne potrebuješ. Bojim se, da bodo naše arhivne police prekmalu polne, če bo vse za med arhiv.«

»Priporočam, da se dá pri vratarju v stekleno omarico en koledarček na vpogled, da se kolektiv seznaní z njim. Mislim, da bo ves kolektiv ponosen, da je tovarna izdala tako lep koledarček.«

Kratke resnice

Nasvet za srečo v zakonu

Če hočete biti srečni v zakonu, bodita drug proti drugemu vedno tako obzirna in vljudna, kakor do najboljših prijateljev.

Misli o pleši

Pleša je viden dokaz moškosti, vendar zmanjšuje priliko, da bi to dokazali.

Ženske misli pri umerjanju obuval

To so čevlji, katere nujno potrebujem, vendar ne čevlji, katere želim!

Nekaj o postavi

Vsakdo ima postavo, toda ta je pri deklicah mnogo lepša.

Kaj je dobra vzgoja?

Opisati žensko, ne da bi pri tem uporabljal roke.

Prepričanje

Ona ni lepa, vendar bi to lahko bila, če bi ji nekdo stalno govoril, kako zelo je lepa.

Darilo za obletnico

Žena servira ljubemu možu po kosilu torto, na kateri gori sedem sveč, z besedami: Ta je za mojo obleko!

Vest

je tisti tihi glas, ki Ti prišepetava »tokrat te bodo ujeli«.

Čistoča

Naša Špela pride k zdravniku na pregled.

Zdravnik jo preiskuje in vpraša: »Ali Vas nikdar ne zgrabi želja, da bi se umili?«

Špela: »O, ja, včasih že, pa se premagam.«

Dvogovor

Bilo je tam v lepi vasici pod Homcem. Mala Mojca pride iz hiše in se napoti k malo večjemu Borisu.

»Boris, doma sem vzela denar. Koliko pa je?«

Boris moško gleda bankovec in odgovori: »Deset.«

»Kaj pa dobim za to?« ga pobara radovedna Mojca.

»PP.«

Resne misli

Človek, ki se plazi kot glista, se ne sme niti čuditi niti jeziti, če bo nekega dne pohojen.

Kdor išče biser, mora do dna.

Kdor malo ve, tudi malo želi. Ljubezen je hči znanja; kolikor je ljubezen večja, toliko je znanje zanesljivejše.

Človek toliko velja, kolikor koristi s svojim delom. Samo začni! To je edini način, da bo mogoče tudi ono, kar se zdi nemogoče.

Neprenehoma odprta usta dokazujejo praznino.

Kdor je srečen, je bogat. A kdor je bogat, še ni srečen.

Ne pozabite, da je človek, ki ste mu razodeli svojo skrivnost, gospodar vaše svobode.

Značajan človek laže sprejme nezasluženo ukor, kakor nezasluženo pohvalo.

Tudi iz najdrobnejšega semena zrastejo velike stvari.

Če hočeš biti srečen, se potruj, da osrečiš druge.

Jeza je veter, ki je zmožen pogasiti sleherno pamet.